

Firbladet

Årgang 20 – nr 1 – 2007

ISSN 0804 - 2403

Utgitt av Norsk Botanisk Forening,
Østlandsavdelingen

Innhold :

Redaksjonelt	side 2
Innkalling til årsmøte i NBF – ØLA	side 3
NBF – ØLA: Møteprogram våren 2007	side 4
Ekskursjoner våren 2007 – del 1	side 5
Mange oppgaver i mange komiteer	side 6
Lille Herbern – et minirefugium for Bygdøyarter	side 7
En liten veierennerapport fra Fjellhamar	side 12
Sommertur til Nordreisa i Troms, en invitasjon	side 14
Sveveproblemer for «menigmann»	side 14
Framtidsvisjoner for nettsidene våre, www.nbf-ostland.no	side 16
Orientsvinerot <i>Stachys annua</i> i Kong Håkon 7 gate, Oslo i 2006	side 17

• Redaksjonelt

Så hadde vi akkurat begynt å venne oss til klimaendringene. Egentlig syntes vi det var helt ok. Alt i romjula begynte vi så smått å kikke etter markblomster, for det hele var jo ganske vårilig. Men så kom vinteren likevel. Min kone, som slett ikke liker å kjøre bil på vinterføre, frykter at det hele bare er to måneder forsinket – og da ligger snøen helt til sankthans...

Vel vel, vi får ta det som det kommer. Og mens vi venter på våren, kan vi jo hygge oss med medlemsmøter og oppbyggelig lesning. Og da kan vi lese Firbladet, som denne gang er noe mer innholdsrikt enn vanlig. Den observante leser har kanskje merket seg at det ikke kom noen utgave på høsten i fjor. Det er riktig observert. Dermed sparte vi en del kroner til trykking og porto. (Vi er jo en fattig og eksklusiv liten forening...). Men dermed sparte vi også en del stoff, så i dette nummeret er det mye interessant å fordype seg i. God lesning!

Onsdag 7. mars er det årsmøte i ØLA. Det er en viktig begivenhet som vi alle bør merke oss. Se neste side.

Både møtekomiteen og ekskursjonskomiteen har kommet med

nye og spennende lister. Disse finner du på sidene 4–6.

Valgkomiteen har også et utspill, se side 6, der det etterlyses frivillige til flere verv i ØLA. Nå har du muligheten til å være med og påvirke det spennende arbeidet som foregår i foreningen. Ta kontakt med Ane!

Naturligvis har vi også med en rekke små artikler om mange ulike temaer og beskrivelser av interessante funn. De finner du fra side 7 og utover.

Den nye utgaven av ØLAs hjemmesider kom på luften i fjor. Vi har fått mange gode tilbakemeldinger, og i hovedsak er folk godt fornøyd med den nye profilen. Men vi får også mange gode forslag til endringer og utvidelser. Ta gjerne del i denne diskusjonen, og les om «framtidvisjonene» våre på side 16 og 17.

Send oss gjerne mer stoff til bladet – vi har plass til mye mer!

... og husk årsmøtet 7. mars!

DAG VIGGO NILSEN

Ansvarlige redaktører:

Per Madsen – 932 11 946
Dag Viggo Nilsen – 932 43 910
firbladet@floranor.net

Innkalling til årsmøte i Norsk Botanisk Forening – Østlandsavdelingen

Onsdag 7. mars kl.18.30
Kristine Bonnevis hus, Blindern
Rom 2416

Årsmøtet er NBF-ØLA sitt høyeste organ. På årsmøtet velges tillitsmenn, foreslås vedtekter, endres kontingenter m.m. Forslag til endring av vedtekter må være styret i hende minst 14 dager før årsmøtet.

DAGSORDEN

1 Innledning

- Godkjenning av innkalling og åpning av årsmøtet
- Valg av ordstyrer
- Valg av referent
- Valg av tellekorps
- Valg av to protokollunderskrivere

2 Årsmøtesaker

- Årsmelding fra ØLA-styret for 2006
- Regnskap 2006
- Arbeidsplan 2007
- Budsjett 2007
- Kontingentvedtak 2008
- Eventuelt innsendte forslag
- Valg av styrerepresentanter og komitémedlemmer

3 Kaffe og kaker – så fortsetter vi med medlemsmøte og foredrag

Alle medlemmer er hjertelig velkommen!

Oslo 25.2.2006

Styret i Norsk Botanisk Forening – Østlandsavdelingen

• **NBF – ØLA: Møteprogram våren 2007**

Onsdag 21. februar kl. 18.30

Bjørn Rørslett:

«Plantefotografering i den digitale tidsalderen»

Bjørn Rørslett er botaniker fra Lund universitet, mangeårig forsker på NIVA, med bl.a. vannbotanikk, optiske forhold i vann m.v.

De siste 6-7 år profesjonell fotograf, med hovedvekt på kreativ tilnærming til naturfoto. Også mye om vannboende planter/strandplanter, UV-mønstre for mange planter, infrarød fotografering osv.

~

Onsdag 7. mars (etter årsmøtet)

Kort lysbildekåseri annonseres på møtet.

~

Onsdag 21. mars kl. 18.30

Klaus Høiland:

«Livets opprinnelse – en uløselig gåte?»

Professor Klaus Høiland, Biol.inst., UiO spesialfelt mykologi og med sterk interesse i generell biologi og evolusjon. Foredraget er en «reprise» av hans aller første foredrag, i Biologisk forening på Hegdehaugen skole i 1965.

Hva nytt vet vi i løpet av disse 42 årene?

~

Onsdag 25. april kl. 18.30

Svein Manum:

«Om skogvegetasjon på Spitsbergen – og en profesjonell samler av plantefossiler, Hans L. Norberg (1860–1917)»

Professor Manum er Norges store ekspert på plantefossiler. Her vil han fortelle om Svalbards forhistoriske planteliv, samt gi et innblikk i en fossilsamlers liv og virke.

*Alle møtene holdes i biologibygget på Blindern
(Kristine Bonnevis Hus) på rom 2416.*

• Ekskursjoner våren 2007 – del 1

Det er 18 år sia sist ØLA hadde tur for å se på trær og busker i vinterskrud, og vi har klart å få samme turleder som da. Vår første vårtur annonserer vi også her, og litt om sommerturen. Resten av ekskursjonsprogrammet kommer i neste nummer av Firbladet.

Søndag 18. mars. Til Bygdøy for å lære å kjenne våre vanligste lauvtrær og busker ut fra bark og knopper. Turen vil gå til Dronningberget og området i nærheten. Frammøte ved bautaen ved krysset mellom Dronning Blancas vei og Bygdøyveien kl. 11.00. (Buss 30 stopper like ved her, og det er muligheter for bilparkering ved Rodeløkken kafé (avgiftsbelagt), og langs vestsida av Bygdøyveien (gratis) hvis snø ikke hindrer.) Rodeløkken kafé er åpen mellom 11 og 17 på søndager om vi skulle trenge ekstra varme på slutten av turen.

Turleder: Øystein Ruden (oeyruden@online.no, tlf. 64 94 20 24 (p) eller 924 40 085).

Lørdag 21. april. Vårtur til Lindøya. Om lag en tredel av Lindøya, høgdeområdet i nord, er fritt for hytter. Her dominerer kalkfuruskog, men det fins også litt fuktigere urterik skog og rike sumper. Det fins også åpnere områder med blodstorkenebbdominert vegetasjon og kalktørreng. Omtrent halvdel av det hyttefrie området, 91 daa, ble lagt ut til naturreservat i 1993, for å ta vare på artsrik kalkfuruskog. Om våren kommer tidlig, kan vi håpe på å få se blant annet både lodnefiol *Viola hirta* og hybrider mellom denne og andre fioler i blomst. Vi vil også se på moser (rødlistede moser er ikke kjent fra Lindøya) og vårsopper; mulighetene er størst for små sopper i de fuktigere områdene, men også jordstjerner og styltesopper, som har overvintret, skulle det være mulig å støte på. Rutetidene for våren er ennå ikke klare, men vi regner med samme rutetider for båtene som i fjor, og setter fram møte til Vippetangen slik: Rute 93 går fra Vippetangen kl 10.05 og ankommer Skytterbrygga på Lindøyas østside kl 10.25. Bussrute 60 korresponderer med denne avgangen. (Kontroller for sikkerhets skyld avgangstida når vårrutetabellene foreligger, evt. ØLAs hjemmeside.)

Turledere: Ivar Holtan (ivar.holtan@vegvesen.no, tlf. 22 10 52 11 (p) eller 900 17 120), Arne Pedersen (arne.pedersen@vox.no, tlf. 22 37 00 40 (p)) og Kåre Homble (k.homble@online.no, tlf. 926 96 375).

Sommerturen vil i år bli lagt til områder i Rauland ved Møsvatn, fra søndag 15. juli til lørdag 21. juli, slik at vi får fulle dagsekskursjoner fra mandag til fredag. Vi kan få bo på den tidligere internatskolen på øya Hovden i Møsvatn, og alle utflukter vil bli med båt, spesielt til det ellers vanskelig tilgjengelige området vest og nordvest for Hovden (Skindalen osv.). På grunn av begrenset kapasitet ved båttransporten, er det bare plass til 24 deltakere. Sett av tidsrommet nå: det kommer mer om sommerekursjonen i Firbladet nr. 2.

• Mange oppgaver i mange komiteer

Valgkomiteen er nå i gang med å finne arbeidskraft til noen verv i ØLA. Vi trenger en person til ekskursjonskomiteen, en til møtekomiteen og to til styret.

Ekskursjonskomiteen har ett møte til i år, før de er klare med årets program. Har du lyst til å være med på inspirerende møter eller har du noen gode ideer til steder som flere botanikkinteresserte kunne ha glede av å besøke, så ikke nøl. Meld deg på!

Møtekomiteen har laget klar programmet for våren, og neste arbeidsoppgave blir å sette opp programmet for høsten. Her har

du sjansen til å være med på å forme en del av ØLAs aktivitet som betyr mye for mange. Bli med!

Styret jobber med mange spennende prosjekter for tiden. Ett av dem er å utvikle nettsidene og et annet er å samle stoff til en naturguide for Østlandsområdet, med fokus på botanikken. Vi er også inne i en fase hvor vi vil prøve å utvikle flere typer medlemsmøter. Hvis du har lyst til å være med på å utforme disse prosjektene, eller har andre ideer som du vil jobbe for, så ikke nøl. Ta kontakt! Styremøtene holdes 3-4 ganger i vårhalvåret og like mange ganger om høsten.

Du kan ringe Ane (styremedlem og leder av valgkomiteen) på tlf 913 26 836 eller bruke e-post: Ane.Vollsnes@umb.no.

• Lille Herbern – et minirefugium for Bygdøyarter

Anders Often¹, Kristina Bjureke² & Tore Berg³

¹NINA, Dronningens gate 13, Postboks 736, Sentrum, 0105 Oslo. E-post: anders.often@nina.no

^{2,3}Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, postboks 1172 Blindern, 0318 Oslo.

²E-post: kristina.bjureke@nhm.uio.no

Innledning

Lille Herbern er ei L-formet lita øy sør for enden av Bygdøyneveien, Bygdøy, Oslo kommune. Den ble kjøpt av Christiania Ro- og Seilforening i 1926 (Waage 1998). På midten av øya dekker ei lita havn og et populært spise- og skjenkested det meste av arealet. Det har tidligere vært tre øyer, én hovedøy og ett skjær mot S (=Lonkeskjær) og ett mindre mot Ø. Disse er i dag bundet til hovedøya med sand- og steinfallinger. Berggrunnen på hovedøya er knollekalk, mens det er hardere og mer omdannet kalkberg på de to skjærene mot S og Ø. For den som ikke har egen båt, er det i sesongen båtskyss for 20 kr de 70 m over fra Bygdøy. Det er et fint spisested på øya. Det drives av innehaveren av gourmetrestauranten «Sult». Denne notisen oppsummerer karplantefloraen på dette lille «vannhullet».

Arne Løvli og Klaus Høiland samlet nattsmelle (*Silene noctiflora*) på Lille Herbern i 1993 («Bygdøy, Lille Herbern, 23.06. 1993, A. Løvlie & Klaus Høiland, O»). Så var Randi og Klaus H. her igjen seks år senere og samlet markkarse («*Lepidium campestre*: Bygdøy, Lille Herbern, grusstrand med bl.a. *Echium vulgare*. 04.07. 1999, O»). I 2001 (09.06. og 27.07.) gjorde Kristina Bjureke en grundig undersøkelse av Lille Herbern og registrerte i alt 105 arter (Bjureke 2002). Området er ikke undersøkt i forbindelse med kartleggingen av biologiske verdier på Bygdøy (Bendiksen et al. 2005). Denne notisen oppsummerer karplantefloraen på Lille Herbern slik den ble funnet der i 2001, 2005 og 2006.

Flora og vegetasjon

Øya er grovt sett tredelt. På tangene mot S og Ø er det noe kalkbergvegetasjon på to små tidligere skjær og variert strandvegetasjon på tangene ut til disse. På hovedøya er det mosaikkpreget, mer eller mindre sterkt kulturpåvirket vegetasjon.

På tangen mot S er det en liten krull med busker og ett tre: ei ca. 6 m høy rogn, to busker tatarleddved og én busk sprikemispel, samt ei flaggstang. Her er det mye blåmelde, skaftmelde, tangmelde,

Lille Herberns tange mot sør med mye blåmelde på grusstrand.

klistersvineblom og strandsmelle. På tangen mot Ø er det en god del nattsmelle. Her var det også flere kratt med rynkerose som ved høstbesøket i 2006 var dørgende fulle av riktig fine frukter. Disse er de klart beste fruktene til nypesyltetøy, så selv om rynkerose til dels er invaderende på sandstrand, kan man tidvis glemme dette når de deilige fruktene fortæres.

Floraen på Lille Herbern er overraskende rik. Det er til sammen funnet 168 arter hvorav flere er både lokalt, regionalt og nasjonalt sjeldne (Tabell 1). Dette gjelder i første rekke løvehale, nattsmelle, legesteinfør og blåmelde. Nattsmelle og blåmelde har store og stabile populasjoner mens løvehale og legesteinfør trolig kan betraktes som tilfeldige. Alle disse regionalt sjeldne artene er også funnet en eller annen gang på Bygdøy (Bendiksen et al. 2005), men det er stort sett for lenge siden, og de er i dag også svært sjeldne ellers i Oslo og Akershus.

Det er plantet følgende lignoser på Lille Herbern: alm, vivendel, syrin, gentspirea, hestekastanje, platanlønn, surkirsebær, gullregn, eple, pære, sibirsk ertebusk, hegg, spisslønn, plomme og ask. Det er selvsådde småplanter av alle disse artene unntatt sibirsk ertebusk, men den er til gjengjeld noe i spredning med uløpere, og den er derfor tatt med på den samlede plantelista. De er derfor med på den samlede plantelista for øya. Det totale antall busker og trær blir da hele 32 taksa.

Rett ved der man kommer i land er det plantet et tre (surkirsebær) til minne om Oslo seilforenings æresmedlem Jack Hald (1916–1998). Det ble plantet 10.08.1991 på Jacks 75 års dag.

Tabell 1. Planteliste (både naturlige og forvillede) for Lille Herbern, Oslo funnet 2001-2006. NM_{WG}947-948,413-415; 0-8 m o.h. Navnsettingen følger Elven (2005). Busker og trær er markert med «L», i alt 32 taksa. Antall urter er 137 hvilket totalt gir 169 taksa. Arter belagt ved Botanisk museum, Oslo er merket med «*». Arter registrert av Bjureke (2002) er merket med «01», mens arter registrert i 2005-2006 er merket med «06». Undersøkt: 09.06.2001 og 27.07.2001 (v/Kristina Bjureke). 09.09.2005, 12.05.2006 og 11.08.2006 (v/Anders Often). 14.11.2005 og 18.11.2005 (v/Tore Berg).

<i>Acer platanoides</i> Spisslønn L 01,06	<i>Carex muricata</i> Piggstarr 01,06
<i>Acer pseudoplatanus</i> Platanlønn L 01,06	<i>Carex ovalis</i> Harestarr 01
<i>Achillea millefolium</i> Ryllik 01,06	<i>Carex pilulifera</i> Bråtestarr 06
<i>Achillea ptarmica</i> Nyseryllik 01	<i>Carex spicata</i> Tetstarr 06
<i>Acinos arvensis</i> Bakkemynte 01	<i>Cerastium fontanum</i> ssp. <i>vulgare</i> Vanlig arve 01,06
<i>Aesculus hippocastaneum</i> Hestekastanje L 01,06	<i>Cerastium semidecandrum</i> Vårarve 01
<i>Aethusa cynapium</i> ssp. <i>cynapium</i> Vanlig hundepersille 01,06 *	<i>Chamomilla suaveolens</i> Tunbalderbrå 01,06
<i>Agrostis capillaris</i> Engkvein 06	<i>Chelidonium majus</i> Svalurt 01,06
<i>Alchemilla gracilis</i> Glansmarikåpe 01	<i>Chenopodium album</i> Meldestokk 01,06
<i>Alliaria petiolata</i> Løkkurt 01,06	<i>Chenopodium glaucum</i> Blåmelde 06 *. Store mengder på tangen mot sør, mest på grus- og skjellsandstrand, men også noe på kalkberg
<i>Allium schoenoprasum</i> ssp. <i>schoenoprasum</i> Vanlig grasløk 01	<i>Cirsium arvense</i> Åkertistel 06
<i>Allium vineale</i> Strandløk 01,06	<i>Cirsium vulgare</i> Veitistel 06
<i>Anthemis tinctoria</i> Gul gåseblom 01	<i>Convallaria majalis</i> Liljekonvall 06
<i>Anthyllis vulneraria</i> ssp. <i>vulneraria</i> Vanlig rundbelg 06	<i>Convolvulus arvensis</i> Åkervindel 06
<i>Arabis thaliana</i> Vårskrinneblom 01,06	<i>Corylus avellana</i> Hassel L 01
<i>Arctium tomentosus</i> Småborre 01,06	<i>Cotoneaster divaricatus</i> Sprikemispel L 06 *
<i>Arenaria serpyllifolia</i> Sandarve 01,06	<i>Cotoneaster lucidus</i> Blankmispel L 06
<i>Artemisia campestris</i> Markmalurt 01,06	<i>Crataegus monogyna</i> Vanlig hagetorn L 06
<i>Artemisia vulgaris</i> Burot 01,06	<i>Cystopteris fragilis</i> Skjærløk 01,06
<i>Asplenium trichomanes</i> coll. Svartburkne 06	<i>Dactylis glomerata</i> Hundegras 01,06
<i>Aster tripolium</i> Strandstjerne 01,06	<i>Dryopteris felix-mas</i> Ormetelg 01,06
<i>Atriplex littoralis</i> Strandmelde 01,06 Store mengder	<i>Echinops</i> cf. <i>exaltatus</i> Balkankulettistel 06
<i>Atriplex longipes</i> ssp. <i>longipes</i> Skaftmelde 06 *	<i>Echium vulgare</i> Ornehode 01,06
<i>Atriplex</i> cf. <i>patula</i> Svinmelde 06 *	<i>Elymus repens</i> Kveke 01,06
<i>Atriplex prostrata</i> ssp. <i>prostrata</i> Tangmelde 01,06 *	<i>Epilobium ciliatum</i> Blygmjølk 06
<i>Barbarea vulgaris</i> var. <i>vulgaris</i> Vanlig vinterkarse 01,06	<i>Epilobium montanum</i> Krattmjølke 01
<i>Berberis vulgaris</i> Berberiss L 01,06	<i>Erophila verna</i> Vårublom 01,06
<i>Bertera incana</i> Hvitodre 01,06	<i>Erysimum hieracifolium</i> Berggull 01,06
<i>Betula pendula</i> var. <i>pendula</i> Hengebjørk L 01,06	<i>Euphorbia palustris</i> Strandvortemelk 01,06
<i>Bunias orientalis</i> Russekål 06	<i>Fallopia convolvulus</i> Vindelslirekne 06
<i>Cacile maritima</i> ssp. <i>maritima</i> Vanlig strandreddik 06 *. Ett eks. på tangen mot S	<i>Fallopia dumetorum</i> Krattsilirekne 06
<i>Calystegia sepium</i> ssp. <i>sepium</i> Strandvindell 01,06	<i>Festuca pratensis</i> Engsvingel 06
<i>Campanula rapunculoides</i> Ugrasklokke 01,06	<i>Festuca rubra</i> ssp. <i>rubra</i> Rødsvingel 06
<i>Capsella bursa-pastoris</i> Gjetertaske 01,06	<i>Fragaria muricata</i> Moskusjordbær 06
<i>Caragana arborencens</i> Sibirsk ertebusk L 01,06	<i>Fragaria viridis</i> Nakkebær 01
	<i>Fraxinus excelsior</i> Ask L 01,06
	<i>Galeopsis bifida</i> Vrangdå 01,06
	<i>Galium album</i> Stormaure 01,06
	<i>Geranium pyrenaicum</i> Askerstorkenebb 06 *
	<i>Geranium robertianum</i> Stankstorkenebb 01,06
	<i>Geum urbanum</i> Kratthumleblom 01,06

- Glaux maritima* Strandkryp 01,06
Glechoma hederacea Korsknapp 01,06
Hieracium umbellatum Skjermesveve 01
Hylotelephium maximum Smørbutikk 01,06
Hypericum perforatum Prikkperikum 06
Laburnum anagyroides Gullregn L 01,06
Lamium hybridum Flikfликтvetann 06
Leonorus cardiaceus ssp. *cardiaceus* Vanlig løvehale 05 *. Ø-siden av hus rett opp for ferieleiet, Ikke funnet i 2006.
Leontodon autumnalis Følblom 06
Lepidium campestre Markkarse 06 *. Mye ute på tangen mot Ø
Lepidium ruderales Tevkarse 06
Ligusticum scoticum Strandkjeks 01,06
Linaria vulgaris Lintorskemunn 01,06
Lithospermum officinale Legesteinfrø 01
Lonicera tatarica Tatarleddved L 01,06
Lonicera xylostemum Leddved L 01
Lotus corniculatus Tiriltunge 01
Lolium perenne Raigras 06
Mahonia aquifolium Mahonia L 06. Ved uthuset Ø for restauranten; liten busk i berberisskratt
Matricaria maritima ssp. *maritima* Strandbalderbrå 01,06
Matricaria perforata Balderbrå 01
Malus x domestica Dyrket eple L 06
Medicago lupulina Sneglebelg 01,06
Melilotus albus Hvitsteinkløver 06
Melilotus altissimus Strandsteinkløver 06 *
Myosotis arvensis Åkerminneblom 01
Pastinaca sativa ssp. *sativa* Pastinakkk 01,06
Phedimus spurius Gravbergknapp 06
Plantago major ssp. *major* Vanlig groblad 01,06
Poa alpina Fjellrapp 01
Poa annua Tunrapp 01,06
Poa compressa Flatrapp 01,06
Poa nemoralis Lundrapp 01,06
Poa pratensis ssp. *angustifolia* Trådrapp 01,06
Polygonatum odoratum Kantkonvall 06
Polygonum aviculare ssp. *aviculare* Vanlig tungras 01,06
Polygonum aviculare ssp. *excelsius* Stivtungras 06
Polypodium vulgare Sisselrot 06
Potentilla anserina ssp. *anserina* Gåsemure 01,06
Potentilla argentea var. *argentea* Sølvzure 01,06
Potentilla norvegica Norsk mure 01,06
Prunus avium Søtkirsebær L 01
Prunus x domestica "Små rødgule plommer" L 01,06
Prunus padus Hegg L 01
Pyrus communis Pære L 06
Quercus robur Sommerek L 01
Ranunculus acris Engsoleie 01
Ranunculus repens Krypsoleie 01,06
Raphanus raphanistrum Åkerreddik 06 *
Ribes alpinum Alperrips L 01
Ribes odoratum Gullrips L 01,06 *
Rosa canina Steinnye L 06
Rosa rugosa Rynkerose L 01,06
Rubus idaeus Bringebær L 01,06
Rumex acetosella ssp. *acetosella* Småsyre 06
Rumex crispus Krushøymol 01,06
Sagina procumbens Tunarve 01
Salix caprea ssp. *caprea* Selje L 06
Saxifraga granulata Nyresildre 01,06
Sedum acre Bitterbergknapp 01,06
Sedum album Hvitbergknapp 01,06
Sedum spurium Gravbergknapp 06
Senecio viscosus Klistersvineblom 01
Senecio vulgaris Åkersvineblom 01,06
Seseli libanotis Hjorterot 01,06
Silene noctiflora Nattsmelle 06 *. Store mengder på tangen mot Ø. Rett på Ø-siden av huset rett opp for der man kommer i land med båten
Silene uniflora Strandsmelle 01,06
Sisymbrium officinale/loesii Vei/strisennep 01,06
Solanum dulcamara Slyngsøtvier 06
Solidago canadensis Kanadagullris 06
Sonchus asper Stivdylle 01,06
Sonchus oleraceus Haredylle 01,06
Sorbus aria Sølvasal L 06. Ved uthuset opp fra båten
Sorbus aucuparia ssp. *aucuparia* Rogn L 01,06
Sorbus intermedia Svensk asal L 06
Spiraea x vanhouttei Gentspirea L 01,06 *
Stellaria media Vassarve 01
Symphoricarpos albus Snøbær L 06
Syringa vulgaris Syrin L 01,06
Taraxacum vulgare Løvetann 01,06
Tilia cordata Lind L 06
Trifolium arvense Harekløver 06
Trifolium pratensis Rødkløver 06
Trifolium repens Hvitkløver 01,06
Tussilago farfara Hestehov 06
Ulmus glabra ssp. *glabra* Alm L 01,06
Valeriana sambucifolia Vendelrot 06
Veronica spicata Aksveronika 06
Vicia cracca Fuglevikke 01,06
Viola canina ssp. *canina* Engfiol 06
Viola arvensis Åkerstemorsblom 06
Viola tricolor Stemorsblom 01

Kort diskusjon

Vi har kalt Lille Herbern et «refugium» for enkelte Bygdøy-arter. Dette er kanskje å dra begrepet refugium vel langt. Likevel er det svært artig å finne løvehale, blåmelde og nattsmelle her. Dette er alle arter som knapt er funnet på Bygdøy de siste 50 år, men som fantes der tidligere (Bendiksen et al. 2006).

Selv om øya er lita, og selv om den er sterkt kulturpåvirket på midtre del, er tangene mot Ø og S fine, og her med forekomst av sjeldne arter. Disse delene av øya bør ikke endres ved ytterligere båttopplag eller andre inngrep. Midtre del er sterkt kulturpåvirket, og det er helt greit, men det er fint om man også her lar det være

igjen noen trær og grønne flekker – både til hygge og glede, og for å beholde variasjonen.

Nattsmelle på Lille Herbern

Litteratur

- Bendiksen, E., Bjureke, K., Stabbetorp, O.E., Brandrud, T.E. & Often, A. 2006. Naturverdier på Bygdøy. *NINA Rapport 77*: 1-118.
- Bjureke, K. 2002. Registrering av botanisk mangfold på øyene i Indre Oslofjord, Nesodden og Oslo kommune. *Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljøvern avdelingen. Rapport 1/2002*: 1-109, + 9 kart.
- Elven, R. (red.). 2005. Johannes Lid og Dagny Tande Lid. *Norsk Flora*. 7. utgåve. Det Norske Samlaget, Oslo, 1230 s.
- Waage, G. 1998. *Fra Konglungen til Padda*. Schibsted, 112 s.

• En liten veierenne-rapport fra Fjellhamar

Vi er i månedsskiftet mellom september og oktober 2006 og vinteren lar vente på seg. Det er en mild høst med mye fint vær og mange planter blomstrer både for andre og tredje gang i år. På mine nesten daglige turer langs Fjellhamarelva og i nærmiljøet her kan jeg fortsatt glede meg over virkelig fargerike og blomsterrike veirenner. I veien her jeg bor blomstrer rødsveve og i rundkjøringen nedenfor brannstasjonen bør man ta en ekstra runde, for den er helt lilla av fuglevikke. Og som hvite skyer blomstrer parkslirekne rundt omkring her. Tar man en tur inn i Losby, er veirennene innover mot Mønevann nesten endeløse av struttende, frisk og fin salat som løvetannblader, brennesleskudd og karvekål. Her er det bare og finne frem suppegryta og nyte vår nummer to i år. Jeg lider kanskje av jernmangel eller burde vært gjenfødt som kanin e.l. siden jeg får helt vann i munnen når jeg går her?!

Men tilbake til Fjellhamarelva. Her blomstrer ugras og sommerblomster side om side, og jeg får fortsatt små buketter av barna på skoleveien hjem. Fortsatt blomst-

rer blåklokker, smørblomst, rødjonsokblom, løkurt, reinfann, ryllik, nyseryllik, gjerdevikke, lintorskemunn, åkervindel, hvitsteinkløver, løvetann, natt og dag, følblom, rødkløver, hvitkløver, store mengder balderbrå, åkersvineblom, skjermesveve, kvassdå bl.a. Som sagt, mye «ugras», men de fortjener å bli nevnt av og til, de også. Og videre blant sopp, rognebær og høstløv blomstret en liten hvitveis.

Men så – mellom en osp, ei bjørk og et seljekratt nesten nede ved vannkanten, stod det noen knehøye stengler med brede, blanke blader – breiflangre.

Den var riktignok avblomstret, men med frøstander. 19 planter talte jeg til som hadde blomstret tidligere i høst. Jeg ringte med en gang Firbladets redaktører som møtte opp og bekreftet at det måtte være breiflangre. Gøy, nå har vi funnet en plante til som vi kan legge til listen over de litt uvanlige plantene som vi også har rundt omkring her, men som ikke blomstrer nå. For eksempel kjempesoleie, gul frøstjerne og galnebær. Litt urovekkende er det at det

er mye bever i elva og at de har gnaget halvt igjennom ospa som står nærmest orkideene «våre». Håper ikke parkvesenet setter i gang en motorsagmassakre der til våren for å rydde opp langs gangveien og dermed tramper ned plantene når de spirer, eller at beveren gir seg på flere trær akkurat der. Vi får prøve å få til noen enkle vernetiltak.

Til slutt kan man lese om funn av hvitveis, blåveis og hestehov i november og desember i avisene. Det ser ut til at vi kan plukke vårblomster hele vinteren i år, og det er både gledelig og bekymringsfullt.

LINE HØRLYK
ahorlyk@online.no

• **Sommertur til Nordreisa i Troms, en invitasjon**

Vi er to venner som har planer om en botanisk tur på en ukes varighet til Nordreisa i Troms til sommeren. Vi vil gjerne ha med noen flere personer, slik at det kan bli en liten gjeng på botanisk ekspedisjon til dette interessante området. Nordreisa er relativt godt kjent botanisk fra før, men dette er «indrefiletet» i Nord-Norges flora for den som vil se mange planter som ikke vokser sørpå, både av strandplanter og fjellplanter. Vi regner med å reise med fly til Tromsø eller Alta ca 14. eller 15. juli, og bruke leiebil derfra og til Nordreisa. I Sappen i Reisadalen er det overnattingsmuligheter.

Hvis du/dere synes dette høres interessant ut, ta kontakt oss:

Geir Arne Evje
tlf.: 64 86 60 95 / 97 68 29 09
garev@online.no

Bård Haugsrud
tlf.: 69 34 59 62 / 40 61 65 56
floragutt@hotmail.com

• **Sveveproblemer for «menigmann»**

Helt i begynnelsen av august var jeg en tur til Valdres med faren min. Målet var å finne kulturlandskapsområder som han skulle vise fram på en markdag for de lokale landbrukskontorene seinere i måneden. Det har jo som kjent kommet mye midler i det siste som skal deles ut lokalt til skjøtsel av kulturlandskapet, men det mangler litt på kunnskapen om hvilke typer områder som utløser hvilke typer midler.

Vi dro til fjells i Vestre Slidre sammen med Tanaquil Enzensberger, som bor i Vang i Valdres og driver selvstendig med vegetasjonskartlegging. Berggrunnen i Valdres består av veldig mye fyllitt, som gir basisk jordsmonn og gode vekstforhold. I tillegg sender over 80 % av gardbrukerne i regionen dyra sine på stølen, og dermed har Tanaquil mange fine områder å kartlegge. Kombinasjonen berggrunn og husdyrhold i fjellet fører nemlig til store forekomster av søter, marinøkler, beitemarkssopper og andre spesielt betingede planter, og tilhørende

mye kulturlandskap som er verdifullt både på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå.

På tur opp mot fjellet stoppa vi litt på en såkalt heimstøl, med et lite, tidligere beita område som holdt på å gro igjen. Heimstøler ble tidligere brukt som «stoppesteder» på tur opp til fjellet og hovedstølen, og de ligger på en høyde over havet som er rundt midt i mellom garden og hovedstølen. Dermed ble stølinga gjort i to trinn, og en kunne nytte seg mer beiteområder til dyra. Denne skikken har stort sett forsvunnet overalt, til og med i Valdres, men noen få heimstøler er fortsatt i drift. Det beiteområdet vi stoppa på nå, hadde tydeligvis ikke vært det på en stund.

Bestemmelsen ble gjort om at vi skulle undersøke det delvis jengrodde beiteområdet, fordi det kunne være aktuelt å vise fram som et eksempel på et område som fortsatt kunne restaureres. Inne på beitet, som fortsatt var gjerda inn, vokste det fortsatt en del «kulturelt betinga» arter som småengkall *Rhinanthus minor*, aurikkelsveve *Hieracium lactucella* og katterfot *Antennaria dioica*. I tillegg var det 5 vierarter

på området, noe som er ganske mye såpass langt nede i skogen (stølen lå nok på mellom 700 og 800 m o.h.). De 5 var selje *Salix caprea*, lappvier *S. lapponum*, sølvvier *S. glauca*, grønnvier *S. phylicifolia* og ullvier *S. lanata*. Det var likevel ikke vierne som vakte oppsikt. Like før vi snudde og gikk tilbake til bilen, støtte vi nemlig på en litt spesiell sveve. Den hadde nemlig røde kroner. Og dermed var «identifiseringskaoset» i gang.

Det er jo nemlig sånn at det ikke bare finnes en rød sveve knytta til setervoller og beiter. Det er minst fire. Rødsveve *Hieracium aurantiacum* ssp. *carpanthicola*, ildsveve *H. flammereum*, blyttsveve *H. blyttianum* og brannsveve *H. croceum* meldte seg alle på i kampen om å være riktig sveveart. Og vi håpet selvsagt at det skulle være en av de sjeldneste. Sånn er det jo alltid med botanikere. Nå hadde det ikke vært så vanskelig å avgjøre om det var den førstnevnte, siden den har mye gulere kroner, men selvsagt var planta på hell og sola bak en sky sånn at blomstene hadde lukket seg. Og da ble det straks vanskeligere. Dermed begynte vi å kikke opp, ned, rundt omkring og overalt på

planta. Vi så på kjertelhår, blader, rosetter, nerver, blomsterstilker, stengel, utløpere og forsøkte å tvinge opp blomstene for å sjekke grifler. Vi fotograferte planta hit og dit, i håp om å kunne finne ut hva det var seinere. Lids flora og Stora nordiska ble konsultert, fortsatt uten resultater.

I skrivende stund er det fremdeles uvisst hvilken art den røde sveven tilhører. Kanskje er den identifisert på annet hold, eller kanskje den fortsetter å være inkognito for all framtid (eller i hvert fall i ett år!). Én ting er sikkert: når «menigmann», altså vanlige, ivrige amatørbotanikere, skal navnsatte svever, blir ofte innsatsen høy og utkommet lavt!

TORBJØRN H. KORNSTAD
<http://kornstad.blogspot.com>

• **Framtidsvisjoner for nettsidene våre, www.nbf-ostland.no**

I flere år har vi pratet om å få nettsidene til ØLA lagt ut på et WEB-hotell for å gjøre sidene tilgjengelig for flere redaktører

som kan delta i vedlikehold av sidene. Våren 2006 kjøpte vi et domene som vi kunne legge vårt nye nettsted på, og vi ga det navnet nbf-ostland.no. Uten å kunne så mye om hvordan man lager WEB-sider, klarte vi etter hvert å få snekret sammen noen sider, og vips, så var vårt nye nettsted på lufta. Nå har det gått litt tid, og vi ønsker å få til litt mer med de nye sidene våre. Undertegnede har studert mulighetene som ligger «der ute», samt fått inn mange forslag fra styret i ØLA og andre som har besøkt nbf-ostland.no.

Her følger en kort oppsummering av noen av punktene som er kommet som ønsker, samt noen av de mulighetene vi har sett etter mye surfing på nettet. *Blogg, turtavle, prosjektside, registrering av e-postadresser, bildedatabase*, m.m.

Blogg, egentlig en forkortelse for weBLog, som er en mulighet for «hvermannen» til å skrive innlegg rett på WEB-sidene, samt at lesere av dette innlegget kan kommentere rett på WEB-siden. Et diskusjonsforum for å si det enkelt. **Turtavle**, et felt som lister ut spontanturer. Det vil si at de som ønsker å være turledere, kan legge inn annonse, som: «Tur langs

Langvannet, i kveld kl 18:00.
Møtested: rådhuset i Lørenskog.
Turleder: Per Madsen». Så kan de som har lyst til å være med, stille opp. Jeg går uansett på tur.

Prosjektside, egne sider med prosjektstyring/samarbeid/registrering av forskjellige prosjekter. Prosjektforslag så langt: 1: Lage en lokalflora, 2: Betalt rydding av uønskede arter for kommunene, 3: Husker ikke :-)

Registrering av e-postadresser, et e-postregister over medlemmer i ØLA ++

Bildedatabase, en mulighet til å legge inn bilder fra funn, som vi for eksempel kan bruke som underlag for diskusjoner eller hjelp til artsbestemmelse. Vi har gjennom hovedsiden til NBF en glimrende billedatabase, så denne basen måtte i så tilfelle bare være et supplement.

Det er nesten ikke grenser for hvilke ideer som kan iverksettes, så det er bare å sette i gang! Det har da undertegnede også gjort, men ønsker seg flere samarbeidspartnere til litt WEB-design og redaksjonelt arbeid. Jeg har åpnet en egen e-postkonto som du kan bruke: webred@nbf-ostland.no. Har du lyst, har du lov.

PER MADSEN

• **Orientsvinerot**
Stachys annua i
Kong Håkon 7 gate,
Oslo i 2006

I nordre del av Kong Håkon 7 gate er det en midtrabatt med parkland. På midtre del er et felt på ca 8 x 8 m som er tilplantet med et titalls ca 5 m høye busker av vanlig syrin. Syrin er også brukt som midtplante i søndre del. Midtfeltet er avgrenset av tre firkanter innenfor hverandre med brostein.

Mellom brosteinene på dette midtfeltet oppdaget Tore Berg i 2001 flere sjeldne adventiver. Noen arter har kommet og gått, men fortsatt i 2006 var de fleste sjeldenhetene på plass, og da ble også den spesielt store sjeldenheten orientsvinerot *Stachys annua* funnet. De mest interessante artene inkludert orientsvinerot er:

Amaranthus sp. Amaranartart:
Funnet kun ett år mellom 2001 og 2006

Ambrosia artemisifolia
Beiskambrosia:
Hvert år mellom 2001 og 2006

Bassia scoparia Kostmelde:
Kun 2003

Echinochloa crus-galli
Hønsehirse: 2004–2005

Hyascyamus niger Bulmeurt:
Én småplante, knapt 20 cm høy, i 2006

Solanum nigrum ssp. *schultesii*
Kjertelsøtvier: 2003–2006

Stachys annua Orientsvinerot:
2006, hun én plante

Ellers fantes den 21.08.2006 følgende karplanter innenfor syrinfeltet: burot, engkvein, groblad, haredylle, lundrapp, meldestokk, nesleklokke, nyresoleie, nyseryllik, tevkarse, tunbalderbrå, tungras, tunrapp, vassarve og veikarse. Det var ganske mye duer der.

Elven (2005) skriver at orientsvinerot i nyere tid kun er funnet i Kristiansand i 1982, mens det er spredte gamle ballast- og møllefunn langs kysten fra Fredrikstad til Skaun. Funnet av arten i 2006 kan altså synes å være det første i Norge på 24 år. Vi tror at enten er denne arten, og de andre rare plantene innslept av duer til Håkon 7 gate, eller så er de kommet inn som forurensning med fuglefrø. Vi tror nok alt i alt mest på den siste hypotesen.

Litteratur

Elven, R. (red.). 2005. *Johannes Lid og Dagny Tande Lid. Norsk Flora. 7. utgåve*. Det Norske Samlaget, Oslo, 1230 s.

TORE BERG & ANDERS OFTEN

B

Retur: NBF ØLA, Botanisk museum, NHM, Postboks 1172 Blindern, 0318 Oslo

Styret i Østlandsavdelingen:

Bjørn H. Smevold

leder

spiny1000@yahoo.co.uk

951 94 245

Jonny Løe

sekretær

jonnyloe28@hotmail.com

917 59 090

Nina Bråten

ninabr@student.matnat.uio.no

980 44 678

Jan Wesenberg

blyttia@nhm.uio.no

908 88 683

Anders Often

nestleder

anders.often@nina.no

64 94 04 32

Per Madsen

naturvernansvarlig

per.madsen@broadpark.no

932 11 946

Ane Vollsnes

ane.vollsnes@umb.no

913 26 836

Dag Viggo Nilsen

dagvn@broadpark.no

932 43 910

ØLA sine hjemmesider:

<http://www.nbf-ostland.no/>

Stoff til Firbladet kan sendes til:

firbladet@floranor.net